

Förel.nr 2: Logaritmer - Trigonometri - Binomialformeln.

1. Logaritmer med basen $a > 0$ dvs ${}_a \log(x)$

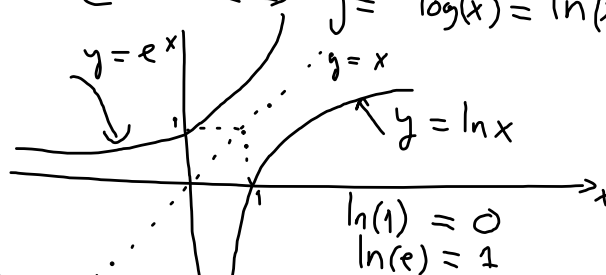
Problem För $x > 0$, sök y : $a^y = x$

SVAR: $a^y = x \iff y = {}_a \log(x)$

Vi säger att $y = {}_a \log(x)$ är inversen till $y = a^x$

Obs! ${}_a \log(x)$ definierad endast då $x > 0$
Vidare ${}_a \log(a) = 1$

Vi har $a^y = x \iff y = {}_a \log(x)$
 $10^y = x \iff y = {}_{10} \log(x) = \lg(x)$
 $e^y = x \iff y = {}_e \log(x) = \ln(x)$



Allm

$$\boxed{\begin{aligned} y &= {}_a \log(a^y) \\ a^{{}_a \log(x)} &= x \end{aligned}}$$

Ex $e^{\ln(x)} = x$, $x = 10^{\lg(x)}$

Viktiga lagar

$$\cdot {}^a \log(xy) = {}^a \log(x) + {}^a \log(y)$$

$$\left(\ln(xy) = \ln(x) + \ln(y) \right)$$

$$\cdot {}^a \log(x^\alpha) = \alpha {}^a \log(x)$$

$$\left(\ln(x^\alpha) = \alpha \ln(x) \right)$$

$$\cdot {}^a \log\left(\frac{x}{y}\right) = {}^a \log(x) - {}^a \log(y)$$

$$\left(\ln\left(\frac{x}{y}\right) = \ln(x) - \ln(y) \right)$$

$$\cdot {}^a \log(x) = \frac{{}^b \log(x)}{{}^b \log(a)} \quad \text{basbyt\u00e4}$$

$$\underline{\text{EX}} \quad \boxed{\lg(x) = \frac{\ln(x)}{\ln(10)}} \quad \begin{array}{l} a = 10 \\ b = e \end{array}$$

obs 1: $\ln(x+y) \neq \ln(x) + \ln(y)$

Ty, tag $x=e$ och $y=1$

$$\ln(x+y) = \ln(e+1)$$

$$\ln(x) + \ln(y) = \underbrace{\ln(e)}_{=1} + \underbrace{\ln(1)}_{=0} = 1$$

$$\therefore \ln(e+1) \neq 1$$

obs 2! $\ln\left(\frac{x}{y}\right) \neq \frac{\ln(x)}{\ln(y)}$

Ty, tag $x=e$, $y=1$

$$\ln\left(\frac{x}{y}\right) = \ln\left(\frac{e}{1}\right) = \ln(e) = 1$$

$$\frac{\ln(x)}{\ln(y)} = \frac{\ln(e)}{\ln(1)} = \frac{1}{0} = \infty$$

EX: Lär in!

Lös $3^x = 2 \cdot 10^{-x}$

Lösning Tag \log av både led

$$\underbrace{\ln(3^x)}_{x \ln(3)} = \underbrace{\ln(2 \cdot 10^{-x})}_{\ln(2) + \ln(10^{-x})}$$

$$\Rightarrow x \ln(3) = \ln(2) - x \ln(10)$$

$$\Rightarrow x \ln(3) + x \ln(10) = \ln(2)$$

$$\Rightarrow x (\underbrace{\ln(3) + \ln(10)}_{\ln(3 \cdot 10)}) = \ln(2)$$

$$\Rightarrow x = \frac{\ln(2)}{\ln(30)} \neq \ln\left(\frac{2}{30}\right)$$

EX2 Lär in

$$\text{Lös } \ln(x^2+x-3) = \ln(x+1)$$

Lösning om $\ln(A) = \ln(B)$

$$\Rightarrow A=B \quad (\text{kontinuitet})$$

och skall man på slutet
kolla de funna rötterna

der $\ln(A)$ def endast
då $A > 0$

$$\text{Här } \ln(x^2+x-3) = \ln(x+1) \quad (*)$$

$$\Rightarrow x^2+x-3 = x+1$$

$$\Rightarrow x^2 = 4 \Rightarrow x = \pm 2$$

Vi måste kolla båda lösningarna!

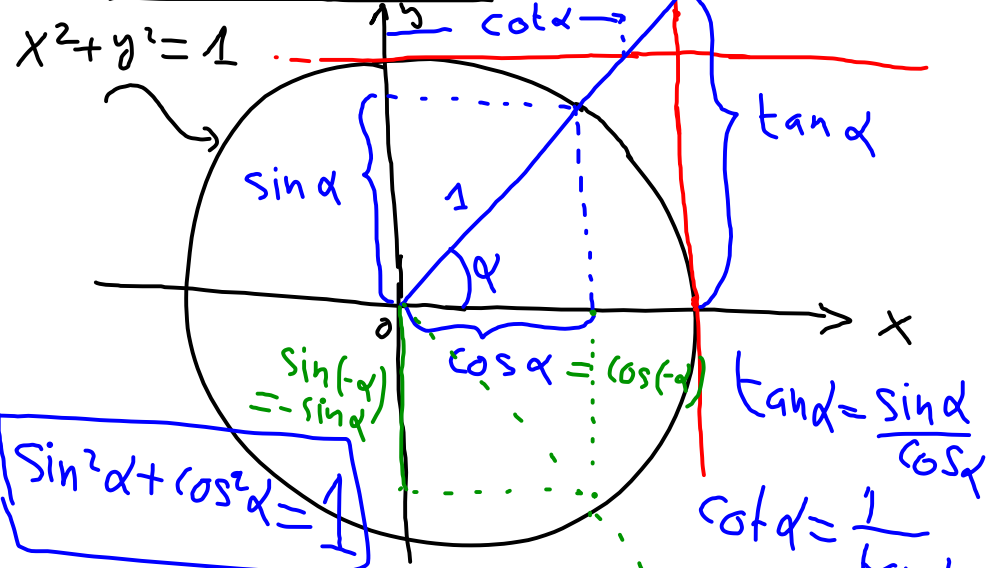
$$x=2: \ln(\underbrace{2^2+2-3}_3) = \ln(2+1) \quad \text{sant}$$

$$x=-2: \ln(\underbrace{4-2-3}_{-1}) = \ln(\underbrace{-2+1}_{-1})$$

$\ln(-1)$ ej def.

Gäller ej!
SVAR $x=2$!

2. TRIGONOMETRIN



$$\sin(\alpha + 2n\pi) = \sin \alpha, \quad n=0, \pm 1, \pm 2, \dots$$

$$\cos(\alpha + 2n\pi) = \cos \alpha, \quad \dots \dots \dots$$

$\sin \alpha$ och $\cos \alpha$ har period 2π

obs! $\sin(-\alpha) = -\sin \alpha$

$$\cos(-\alpha) = +\cos \alpha$$

$$\tan(\alpha + n\pi) = \tan \alpha, \quad n=0, \pm 1, \dots$$

$$\cot(\alpha + n\pi) = \cot \alpha, \quad n=0, \pm 1, \dots$$

$\tan \alpha$ och $\cot \alpha$ har period π

TRIGONOMETRISKA EKVATIONER

- $\sin(x) = \sin(a) \Rightarrow x = \begin{cases} a + n \cdot 2\pi \\ \pi - a + n \cdot 2\pi \end{cases}$
 $n = 0, \pm 1, \pm 2, \dots$
↑ käänd ↑ käänd
- $\cos(x) = \cos(a) \Rightarrow x = \pm a + n \cdot 2\pi$
 $n = 0, \pm 1, \pm 2, \dots$
- $\tan(x) = \tan(a) \Rightarrow x = a + n \cdot \pi$
 $n = 0, \pm 1, \pm 2, \dots$
- $\cot(x) = \cot(a) \Rightarrow x = a + n \cdot \pi$
 $n = 0, \pm 1, \pm 2, \dots$

ATT KUNNA VÄ!

- $\cos^2(\alpha) + \sin^2(\alpha) = 1$
- $\cos(\alpha + \beta) = \cos(\alpha)\cos(\beta) - \sin(\alpha)\sin(\beta)$
(Ex $\cos(2x) = \cos(x)\cos(x) - \sin(x)\sin(x)$)
 $= \cos^2(x) - \sin^2(x)$
 $= \cos^2(x) - (1 - \cos^2(x))$
 $= 2\cos^2(x) - 1$)
- $\sin(\alpha + \beta) = \sin(\alpha)\cos(\beta) + \sin(\beta)\cos(\alpha)$
($\sin(2x) = 2\sin(x)\cos(x)$)

EX Lös $\sin(2x) = \sin(x)$

Lösning $\sin(2x) = 2 \sin(x) \cos(x)$

Då fås $\sin(2x) = \sin(x) \Rightarrow$

$$2 \sin(x) \cos(x) = 2 \sin(x) \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow 2 \sin(x) \left(\cos(x) - \frac{1}{2} \right) = 0$$

$$\Rightarrow \text{antigen } \sin(x) = 0 \Rightarrow x = n\pi$$

eller $\cos(x) = \frac{1}{2} = \cos\left(\frac{\pi}{3}\right)$, $n=0, \pm 1, \pm 2, \dots$

$$\Rightarrow x = \pm \frac{\pi}{3} + n \cdot 2\pi, n=0, \pm 1, \dots$$

SVAR $\sin(2x) = \sin(x)$ har lösningarna

$$x = n\pi \text{ eller } x = \pm \frac{\pi}{3} + 2n\pi$$

$n=0, \pm 1, \pm 2, \dots$

$$2 \sin x \cos x = \sin x$$

$$\sin x (1 - 2 \cos x) = 0$$

$$\Rightarrow \text{antigen } \sin x = 0$$

eller $1 - 2 \cos x = 0$

$$\Rightarrow \cos x = \frac{1}{2}$$

Binomial formeln: handlar om att
räkna ut $(a+b)^n$, $n=0, 1, 2, \dots$

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a+b)^3 = (a+b)(a+b)^2 = (a+b)(a^2 + 2ab + b^2) \\ = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$$

Hur räknar man

$$(a+b)^n, \quad n \text{ god potens heltal}$$

Def 1 $n! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdots (n-1) \cdot n$
 $= (n-1)! \cdot n$

$0! = 1! = 1$

Vad innebär $n!$

$n!$ = antalet sätt att sortera n element i en viss ordning.

= antalet "password" utan rep i n olika element

Ex $M = \{1, 2, 3\}$

antalet utan rep passw $3! = 1 \cdot 2 \cdot 3 = 6$

123, 213, 312, 132, 321, 231

Def 2 $\binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)!k!}$ (n över k)
 $n > k$

= antalet delmängder av
 storlek k i en mängd
 av storlek n .

Ex 3 tennis spelare 1, 2, 3
 skall spela mot varan!
 Hur många matcher!

här har vi $n=3$, $k=2$

$$\binom{n}{k} = \binom{3}{2} = \frac{3!}{(3-2)!2!} = \frac{6}{1!2!} = 3!$$

Räknelagar

$$1^{\text{o}} \binom{n}{0} = \binom{n}{n} = 1$$

$$2^{\text{o}} \binom{n}{n-k} = \binom{n}{k}$$

$$3^{\text{o}} \binom{n+1}{k+1} = \binom{n}{k} + \binom{n}{k+1}$$

Kan lätt kontrolleras via

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)!k!}$$

Binomial formeln

$$(a+b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a^{n-k} b^k$$
$$= \binom{n}{0} a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b + \binom{n}{2} a^{n-2} b^2$$
$$+ \dots + \binom{n}{n-1} a b^{n-1} + \binom{n}{n} b^n$$

Ex Finn koeff framför x^{13} i
polynomet $(x+1)^{15}$

Lösning Använd binomial formeln

$$\begin{matrix} (x+1)^{15} \\ \uparrow \quad \uparrow \\ a \quad b \end{matrix} = \sum_{k=0}^{15} \binom{15}{k} \begin{matrix} x^{15-k} \\ \uparrow \\ a \end{matrix} \begin{matrix} 1^k \\ \uparrow \\ b \end{matrix}$$
$$= \sum_{k=0}^{15} \binom{15}{k} x^{15-k}$$

coeff framför x^{15-k} är $\binom{15}{k}$
vill ha " " x^{13} (välj $k=2$)

$$= \binom{15}{2} = \frac{15!}{(15-2)! 2!} = \frac{15!}{13! 2!}$$
$$= \frac{\cancel{13!} 14 \cdot 15}{\cancel{13!} \cdot \underset{2}{\cancel{2!}}} = \frac{14 \cdot 15}{2} = 7 \cdot 15$$
$$= 105$$

Svar 105

BRA EX

Visa att

$$\sum_{k=0}^n \binom{n}{k} = 2^n$$

$$\sum_{k=0}^n (-1)^k \binom{n}{k} = 0$$

Lösning

$$(a+b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a^{n-k} b^k$$

$$\underbrace{(1+1)}_2^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} \underbrace{1^{n-k}}_1 \underbrace{1^k}_1$$

$$\underbrace{(1-1)}_0^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} \underbrace{1^{n-k}}_1 \underbrace{(-1)^k}_{=1}$$

$$\therefore 0 = \sum_{k=0}^n (-1)^k \binom{n}{k}$$

